

LA PALMA, UN CAMPAMENT DE PUBLI CORNELI ESCIPIÓ "L'AFRICÀ" DURANT LA SEGONA GUERRA PÚNICA (I)

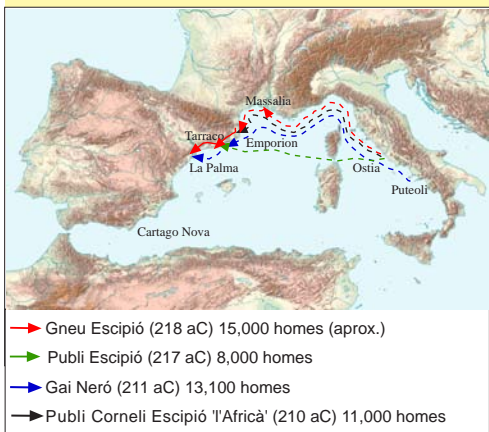
Jaume Noguera Guillén
 Investigador Beatriu de Pinós (ICAC)
 Professor Universitat de Barcelona
 jnoguera@icac.net

UNIVERSITAT DE BARCELONA

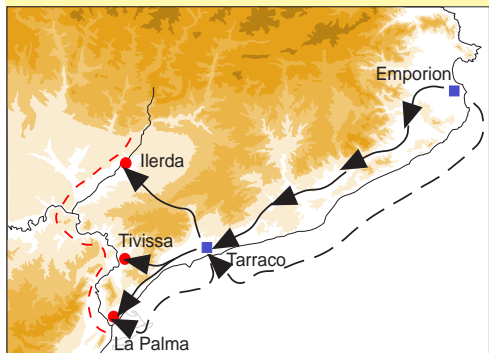

Les intervencions arqueològiques realitzades des de l'any 2006 en el jaciment de la Palma (l'Aldea, Tarragona), a la desembocadura del riu Ebre, han identificat un assentament militar romà de la Segona Guerra Púnica. Fins al moment no s'ha localitzat cap estructura constructiva, i tots els materials arqueològics han estat recuperats mitjançant prospeccions superficials. Tot i així, la importància geoestratègica de l'indret, les referències de les fonts escrites i els objectes recuperats permeten assegurar que en aquest punt es va situar un campament de campanya entre el 217 i el 209 aC, successivament comandat per Luci Marci, Gai Claudi Neró i Publi Corneli Escipió.

La immillorable situació geoestratègica del campament de la Palma permetia controlar les comunicacions per la via de la costa (l'antiga via Heraklea) i per la vall de l'Ebre, alhora que rebia reforços i subministraments per via marítima, gràcies a la supremacia naval romana a partir de la victòria del 217 aC prop de la desembocadura del riu Ebre.

La seva importància com a nus de comunicacions encara és present, com demostra el fet que el ferrocarril, la carretera i l'autopista travessen el riu per aquest punt.

Dispositiu romà sobre el riu Ebre a inicis de la segona guerra púnica al nord-est d'Iberia (218-209 aC).

- Grans bases
- Possibles

Localització del campament romà de la Palma, sobre la terrassa fluvial del riu Ebre.

En el 209 aC les tropes de Publi Corneli Escipió es van concentrar a la desembocadura de l'Ebre, probablement a la Palma, per creuar el riu i dirigir-se ràpidament contra Cartago Nova (Cartagena). Una vegada conquerida aquesta plaça forta els combats es van desplaçar definitivament cap al sud de la península ibèrica, de manera que el campament de la Palma devia perdre gran part de la seva importància estratègica.

Referències de les fonts escrites sobre un campament romà en el curs inferior del riu Ebre

Tito Livio: Historia de Roma desde su fundación. Libros XXI-XXV. trad. J. A. Villar. Biblioteca Clásica Gredos, 1993.

XXV, 37, 6-7 ...después de fortificar el campamento al lado de acá del Ebro, relevándose unos a otros en la vigilancia de la empalizada y en los puestos de guardia hasta que todos emitieron su voto, le otorgaron a Lucio Marcio el mando supremo por unanimidad.

XXVI, 17, 2. Este ejército embarcó en Puteólos y Nerón lo condujo a Hispania. Llegó a Tarragona con las naves, desembarcó allí las tropas, y después de varar las naves armó también a las tripulaciones para incrementar el número de tropas; partió hacia el Ebro y se hizo cargo del ejército de Tiberio Fonteyo y Lucio Marcio.

XXVI, 41, 1-2. En Hispania, a principios de la primavera, Publio Escipión botó al mar sus naves y mediante un edicto citó en Tarragona a las fuerzas aliadas auxiliares, y ordenó a la flota y las naves de transporte dirigirse de allí a la desembocadura del río Ebro.

Livy XXVIII, 42, 3-4. Navegando a lo largo de las costas de Italia y de la Galia en un mar libre de enemigos abordaste con tu flota a Ampurias, una ciudad aliada; desembarcadas las tropas, las condujiste hacia unos aliados y amigos del pueblo romano, a Tarragona, por parajes que no ofrecían el menor peligro; posteriormente la marcha desde Tarragona fue atravesando guarniciones romanas; junto al Ebro estaban los ejércitos de tu padre y de tu tío.